

Bratislavská arcidiecéza

DAR VERIACICH SVÄTÉMU OTCOVI FRANTIŠKOVI

pri príležitosti návštevy Slovenska

12. – 15. september 2021

Svätý Martin so žobrákom

reprodukcia originálneho súsošia Georga Raphaela Donnera z roku 1735
umiestneného v Katedrále sv. Martina v Bratislave

autor: Francesco Ciardiello, Taliansko, 2021

popis: bronz na jeruzalemskej skale, výška 48 cm, šírka 36 cm

Georg Raphael Donner - autor súsošia Svätý Martin so žobrákom

Talentovaný sochár Georg Raphael Donner (* 24. 5. 1693 - † 15. 2. 1741), rodák z rakúskeho Esslingu, prijal v roku 1729 pozvanie ostrihomskeho arcibiskupa a uhorského prímasa Imricha Esterházyho, aby v Dóme sv. Martina v Bratislave vyzdobil kaplnku sv. Jána Almužníka. Po úspešnom ukončení sochárskych prác na kaplnke sa arcibiskup Esterházy rozhodol, že zručného sochára poverí aj vyhotovením nového oltára pre dóm. A tak v roku 1734 odstránili v Dóme sv. Martina štyri gotické oltáre a v júli 1735 ich nahradili novým veľkolepým baldachýnovým oltárom, ktorý zhotovil Raphael Donner.

Ústrednou plastikou nového oltára sa stalo súsošie *Svätý Martin so žobrákom*, ktoré dodnes patrí k najväčším umeleckým skvostom Bratislavy.

Výnimočné súsošie - pôvodne tvorené sochou sv. Martina na koni, žobrákom ležiacim na zemi a dvoma adorujúcimi anjelmi – vyhotovil Donner zo zliatiny cínu a olova, čo bol dovtedy neznámy materiál. Svojím spracovaním, použitými materiálmi a celkovou kompozíciou sa oltár v bratislavskom Dóme sv. Martina stal na viac ako storočie vzorom pre stavbu oltárov v okolitých krajinách.

V súvislosti s regotizáciou dómu v rokoch 1865 – 1877 bolo súsošie sv. Martina umiestnené medzi vonkajšie piliere najvýchodnejšieho výbežku kostola. Do priestorov dómu bolo prinavrátené v decembri roku 1912 a v súčasnosti je umiestnené na mohutnom mramorovom podstavci na pravej strane hlavnej lode, v juhovýchodnom rohu Katedrály sv. Martina.

Diela sochára Georga Raphaela Donnera patria v strednej Európe k najvýznamnejším. Mnohé z nich vytvoril práve počas svojho jedenásťročného pôsobenia v Bratislave.

Jeho monumenty s čistými líniami, fontány, ale aj jemné plastiky s biblickými námetmi sa nachádzajú v Slovenskej národnej galérii, v Mestskom múzeu v Bratislave, v Maďarskej národnej galérii v Budapešti, no najviac ich je vo Viedni – v Rakúskej galérii, v priestoroch viedenskej radnice a na zámku Belveder.

Príbeh o schopnosti zastaviť sa, všimnúť si a podeliť sa

Súsošie, ktoré do roku 1865 tvorilo ústrednú plastiku korunovačného oltára Dómu sv. Martina v Bratislave, zachytáva príbeh vtedy ešte nepokrsteného vojaka Martina, ktorý sa odohral pred vstupnou bránou do mesta Amiens na severe Francúzska. Ako hovorí sväto-martinská legenda, vojak Martin zbadal na zemi ležiaceho žobráka, sklonil sa k nemu, pozrel sa mu do očí a švihom svojho meča oddelil polovicu svojho plášťa, ktorú mu daroval.

Zobrazenie Martina, ktorý sedí na koni, v pravej ruke drží meč a v cvale koňa sa skláňa k chudobnému človeku, aby mu daroval kus svojho plášťa, je v súlade s posolstvom Evanjelia, v ktorom Ježiš Kristus cíti s každým trpiacim a chudobným. Svätý Martin, ktorý v roku 339 prijal v meste Amiens krst, nám ukazuje schopnosť zastaviť sa, všimnúť si a podeliť sa o to, čo práve mám, s tým, kto nemá nič.

Posolstvo dobročinnosti a milosrdenstva podčiarkuje aj stvárnená komunikácia medzi plne vyzbrojeným vojakom Martinom, oblečenom v uniforme uhorského husára, a nahým žobrákom, ktorí si vzájomne pozerajú do tváre. Rozpoznanie núdze pohľadom do očí napokon ústi do praktickej pomoci. Sv. Martin má črty tváre arcibiskupa Esterházyho, v prípade žobráka ide pravdepodobne o Kristovu tvár, čomu nasvedčuje aj sotva badateľná stuha na čele s uzlom na zátylku. Ide o alúziu na šatku, ktorou sú Kristove oči zaviazané na stredovekom ikonografickom modeli "muža bolesti".

Sv. Martin sa stal najobľúbenejším svätcom Európy, príťažlivou a inšpirujúcou osobnosťou. Martin, dieťa z pohanskej rodiny a vojak imperiálnej gardy, sa stáva dobročinným kresťanom a svedkom viery.

Posolstvo príbehu sv. Martina v slovách Svätého Otca Františka

Som schopný sa zastaviť a pozrieť sa do očí človeku, ktorý ma žiada o pomoc?

Ježiš od nás žiada, aby sme nekonali dobré skutky preto, aby ľudia chválili a obdivovali našu štedrosť. Nie je to vonkajšok, ktorý je dôležitý, ale schopnosť zastaviť sa, aby sme sa pozerali do tváre osoby, ktorá žiada o pomoc.

Nesmieme preto stotožňovať almužnu s narýchlo ponúknutou mincou bez toho, aby sme sa pozreli na osobu, bez zastavenia sa, bez prihovorenia sa, aby sme pochopili, čo naozaj potrebuje.

Musíme rozlišovať medzi chudobnými a rôznymi formami žobráctva, ktoré nepomáhajú chudobným.

Vo svojej podstate je almužna gestom lásky, ktorú prejavujeme tým, ktorí sa na nás obracajú, je gestom úprimnej pozornosti tým, ktorí sa k nám približujú a žiadajú pomoc, skutok v tajnosti, kde vidí iba Boh a chápe hodnotu skutku.

*Svätý Otec František
Námestie sv. Petra vo Vatikáne, 9. apríl 2016*

Dar veriacich Svätému Otcovi Františkovi

Bratislavská arcidiecéza spolu s Farnosťou sv. Martina a veriacimi sa po dôkladnom zvážení rozhodli obdarovať Svätého Otca zmenšenou reprodukciou originálneho súsošia *Svätý Martin so žobrákom*, ktoré v roku 1735 zhotovil Georg Raphael Donner a ktoré sa v súčasnosti nachádza v Katedrále sv. Martina v Bratislave.

Reprodukciu súsošia vytvoril taliansky sochár Francesco Ciardiello.

Pri výrobe použil starodávnu odlievaciu techniku, ktorá na povrchu diela vytvára patinu odhaleného bronz. Podstavec z jeruzalemskej skaly vo svojej forme a geometrii evokuje gotickú architektúru lomeného oblúku, ktorá je charakteristická pre Katedrálu sv. Martina. Kombinácia patinovaného bronz a mramoru vo svojej celistvosti predstavuje nadčasové premostenie medzi architektúrou katedrály a skutkami milosrdenstva.

Do mramorového bloku boli vsadené bronzové písmená a číslice odkazujúce na pamätný 13. september 2021, deň návštevy Svätého Otca v Katedrále sv. Martina v Bratislave.

Miniatúra súsošia *Svätý Martin so žobrákom* má výšku 48 cm a šírku 36 cm, celková hmotnosť umeleckého diela je 30 kilogramov.

Špeciálny obal na bezpečnú prepravu diela do Vatikánu, po osobnom odovzdaní Svätému Otcovi Františkovi, vytvoril Peter Böhm.

**Na dar pre Svätého Otca Františka
pri príležitosti jeho návštevy Bratislavy môžete prispieť
dobrovoľnou sumou na bankový účet Farnosti Sv. Martina:**

SK87 7500 0000 0040 2741 5394